

CURSO 2012-2013

IES Sánchez Cantón

Pontevedra

Proxecto Curricular de Área

Departamento de
Lingua Galega e Literatura

IV. - LITERATURA GALEGA DO SÉCULO XX E DA

ACTUALIDADE

2º de Bacharelato (dog-29-9-2008)

1.- CONSIDERACIÓNS METODOLÓXICAS. Como complemento á lingua galega e literatura, esta materia optativa pretende axudar as alumnas e os alumnos a mellorar o coñecemento da cultura da comunidade da que forman parte, a aumentar o seu coñecemento do mundo e a analizar de forma crítica a realidade, así como a ampliar as súas posibilidades comunicativas e estéticas.

Nesta materia de literatura galega preséntanse contidos referentes á literatura do S. XX e da actualidade por estaren próximos á sensibilidade da xuventude, proximidade que facilitará a relación coa obra literaria a nivel contextual, textual e estético.

Todo o alumnado cursa lingua galega e literatura, coa cal adquire unha visión xeral da creación literaria. Porén, para o desenvolvemento desta materia débese partir da materia común, de forma que non se produza unha redundancia de contidos e se favoreza o afondamento na formación literaria do alumnado. Esta materia permitiralles ás mozas e mozos, ademais da ampliación de coñecementos literarios, a mellora na utilización de procedementos, técnicas, habilidades e estratexias que os axudarán na análise, na investigación, no desenvolvemento do xuízo crítico e na reutilización da información, aplicables non só no campo do literario senón tamén noutros campos do saber e en situacións da súa vida cotiá. A lectura será actividade fundamental nesta materia, entendida como acción complexa que implica comprender, explicar, analizar, interpretar e valorar a obra literaria, de forma que se perciba como algo vivo, creativo e lúdico, que conforme persoas lectoras sensibles, curiosas, reflexivas e respectuosas cara a todas as manifestacións literarias, artísticas e de pensamento.

É fundamental propiciar o traballo da aula que estimule as inquiredanzas literarias do alumnado e no que se fomenta o espírito crítico, a escoita e o respecto polas distintas ideas e opinións sobre unha obra, a autoría ou un tema. O desenvolvemento destas actitudes conseguirá non só que as alumnas e os alumnos afonden nos seus coñecementos literarios senón tamén que completen a súa personalidade, como persoas responsables, críticas e tolerantes, que sexan quen de expor as súas opinións de forma argumentada e de captar e aceptar as opinións das outras persoas.

Os contidos desta materia preséntanse agrupados en catro bloques: o primeiro de contidos comúns, que estarán presentes no tratamento dos contidos dos restantes bloques; o segundo, prosa; o terceiro, poesía e o cuarto, a literatura e outras artes.

2.-Obxectivos.

1. Coñecer a creación literaria do século XX e da actualidade, utilizar de forma crítica as fontes bibliográficas e documentais adecuadas para o seu estudo, apreciando a obra literaria como fonte de enriquecemento cultural e de pracer persoal.

2. Ler obras literarias, identificar nelas os aspectos formais e temáticos que as individualizan e valoralas como expresión da sensibilidade da persoa e da identidade cultural de Galicia.

3. Comprender a relación entre a obra literaria e o contexto sociocultural en que foi creada e recoñecer nela as influencias literarias e non literarias.

4. Valorar a riqueza temática da creación literaria do século XX e da actualidade a través da análise do seu tratamento por diversas autoras e autores.

5. Establecer relacións entre textos da literatura galega do século XX e da actualidade con textos doutras literaturas, explicando as conexións formais e temáticas existentes entre eles.

6. Elaborar traballos sinxelos de investigación sobre algunha obra ou aspecto salientable dela, utilizando as fontes de documentación necesarias, e emitir unha opinión persoal argumentada.

3.-Contidos:

3.1-Contidos comúns.

- Lectura e interpretación de textos significativos.
- Identificación, en textos concretos, dos elementos que conforman o relato: técnicas narrativas, personaxes, tempo, espazo.
- Análise, en textos concretos, da relación entre estruturas, recursos literarios e contido.
- Análise, en diferentes textos, da obxectividade ou subxectividade que impregnan a obra literaria, así como da estrutura e técnica que a sustentan.
- Utilización, a partir da observación e análise de textos, dos elementos que conforman o relato.
- Elaboración de traballos, orais ou escritos, utilizando diversas fontes de documentación.
- Respecto pola diversidade da nosa creación narrativa contemporánea.
- Interese por compartir opinións sobre os textos lidos e analizados.
- Valoración da lectura como medio para o coñecemento da nosa realidade cultural e como fonte de pracer e enriquecemento persoal.

-Creación de textos nos cales se teñan presentes elementos literarios e non literarios.

3.2.- A prosa.

-A prosa de ficción: relato curto e novela.

-Estrutura e técnica narrativa. Temática.

-A prosa de non ficción: o compromiso cultural.

-A crítica literaria.

-Artigo de opinión.

-Reflexión sobre o significado e a importancia de determinadas formas literarias na cultura do século XX e da actualidade.

3.3.- Poesía.

-A creación poética. A súa importancia ao longo do século XX e na actualidade.

-Temática: o paisaxismo. A poesía existencial. A poesía social. A poesía amorosa.

-Forma e linguaxe poética.

-Relacións intertextuais.

-As influencias literarias na creación poética.

3.4.- A literatura e as outras artes.

-Texto literario e espectáculo teatral. A súa presenza no século XX e na actualidade.

-Temática e técnica teatral.

-Literatura e cine. Influencias.

-Debuxo e simbolismo. O texto, a imaxe e o contexto.

-Interpretación de obras nas cales se integre texto e imaxe dentro dun determinado contexto.

-Identificación, a través da comparación de textos, da diversa temática e da técnica teatral ao longo da creación do século XX e na actualidade.

4.-Criterios de avaliación.

1. Ler e interpretar textos significativos da literatura deste período, sabendo relacionalos co contexto histórico e sociocultural.

Con este criterio trátase de comprobar se o alumnado é quen de comprender e interpretar un texto literario como un feito cultural situado nun determinado marco histórico, social e ideolóxico.

2. Analizar textos, reflexionando sobre os seus recursos estilísticos e técnicos, e sobre a interrelación do contido coa forma.

Trátase de coñecer a capacidade das alumnas e dos alumnos para facer un comentario comprensivo dun texto no cal capten as características da técnica empregada, salientando aqueles aspectos máis innovadores, os recursos estilísticos utilizados e aqueloutros elementos que fan do texto unha obra de creación.

3. Recoñecer en textos de diferente autoría a presenza dunha mesma temática e relacionalos con formulacións anteriores poñendo de relevo as diferencias que os singularizan.

Trátase de comprobar se o alumnado recoñece a presenza dunha mesma temática na creación literaria de distinta autoría e se é quen de realizar unha análise dela a través dunha visión retrospectiva.

4. Elaborar traballos sinxelos sobre obras de creación, explicando as características principais, achegando unha opinión persoal e utilizando de forma crítica as fontes bibliográficas e documentais adecuadas.

Este criterio pretende comprobar a capacidade das alumnas e dos alumnos para elaborar traballos acudindo a diversas fontes bibliográficas, achegando opinións persoais; así mesmo, comprobarase a capacidade de planificar o traballo e de expresar, a través dunha estrutura correcta e dunha linguaxe adecuada e rica, as súas ideas, opinións e xuízos.

5. Relacionar textos da literatura galega con outros de literaturas distintas, observando as posibles influencias e distinguindo as notas peculiares da nosa cultura literaria.

Con este criterio preténdese comprobar se o alumnado é quen de percibir, a través da comparación de textos, as influencias doutras literaturas e os trazos propios da nosa cultura.

6. Valorar a creación literaria en lingua galega como expresión dos sentimentos, ideas e ideoloxía, individuais e colectivos, e como medio para enriquecer a propia personalidade.

Este criterio pretende comprobar o desenvolvemento, nas alumnas e nos alumnos, dunha actitude crítica e respectuosa cara á creación literaria, a través do interese e hábito lector, o interese pola creación literaria, as súas opinións e xuízos sobre textos literarios, a súa actitude ante as novas publicacións, o respecto polas opinións alleas, etc.

5.-Mínimos esixidos para aprobar a materia.

- Asistencia continua a clases e participación activa nelas.
- Realización dos traballos encomendados individualmente e en grupo
- Lectura de todos os textos seleccionados e reflexión sobre eles.

En **Setembro** farase un exame sobre os textos lidos no curso.

Así mesmo, o profesorado informará o alumnado das programacións docentes da súa área ou materia. Esta información básica incluírá os obxectivos, contidos e criterios de avaliación do ciclo ou curso correspondente, os mínimos exixibles para obter unha valoración positiva, os criterios de cualificación e os procedementos de avaliación da aprendizaxe que se vaian utilizar. (DOG 30-05-2011)

6.- LITERATURA GALEGA DO SÉCULO XX E DA ACTUALIDADE

2º de Bacharelato

ESTRUTURA do curso 2012-2013:

1.- A poesía. Análise na clase dos textos seleccionados:.

RAMÓN CABANILLAS: *A rosa que sangra, Acción Gallega, ¡En pé!*

NORIEGA VARELA: *Toda humilde beleza... ¡Nin rosas brancas, nin claveles roxos!*

MANUEL ANTONIO: *Sós, Navy Bar*

AMADO CARBALLO: *Sol-pór, Pontevedra*

BLANCO AMOR: *¡Goal!, Domingo*

XOSÉ Mª. ÁLVAREZ BLÁZQUEZ: *Riandiño Iograr*

ÁLVARO CUNQUEIRO: *No niño novo do vento, Ela i el. Poema 1*

FERMÍN BOUZA-BREY: *Gándara*

CELSE EMILIO FERREIRO: *O Medo, Xaneiro 1972, II, Mensaxe desde o silencio, Poema nuclear, Monólogo do vello traballador, Goethe*

XOSÉ MARÍA DÍAZ CASTRO: *Penélope*

LUZ POZO GARZA: *Biografía*

LUÍS PIMENTEL: *enterro do neno pobre*

UXÍO NOVONEIRA: *Cousos do lobo, Letanía de Galicia*

X. L. MÉNDEZ FERRÍN: *Veleiqué a man alongada, Saudemos, Confucio atravesouse...*

ANTÓN REIXA: *sermos ferrocarril é cousa fácil*

MANUEL MARÍA: *Bando*

PILAR CIBREIRO: *Hai nas cidades ...*

V. PAZ ANDRADE: *O que todo galego choraría, A terra e os sinos*

2.- Lectura e análise na clase dos contos seleccionados aplicando a teoría de análise narrativa:

-Análise do conto .

1.- CASTELAO. **Cousas**: *Chegou das Américas, O pai de Migueliño, Se eu fose autor...*,

2.- RAMÓN OTERO PEDRAYO: *As onzas*

3.- RAFAEL DIESTE- *O neno suicida, Sobre a morte de Bieito.*

4.- ÁNCEL FOLE: **Á lus do candil**: *Os lobos*. Vídeo.

5.- ÁLVARO CUNQUEIRO: **Os outros feirantes**: *Tristán García*. Vídeo.

6.- MÉNDEZ FERRÍN: **O crepúsculo e as formigas**: *O Suso*

7.- CARLOS CASARES: **Vento ferido**: *Monólogo*

8.- XOSÉ NEIRA VILAS: **Xente no rodicio**: *Lucinda*

9.- SUSO DE TORO: **Polaroid, Tic-tac (APOTEOSE DO CHURRASCO) NÓS**. *A Ilíada para nenos* .

10.- FRAN ALONSO: **Males de cabeza**: *Domesticum bellum*.

11.- XESÚS CONSTELA DOCE: **As humanas proporcións**. *Tiñádelo que ver*.

12.- SÉCHU SENDE: **Made in Galiza**, *Eu fixen ougha co espírito de Castelao*

13.- MANUEL RIVAS: **¿Que me queres, amor?**: *A lingua das bolboretas, Un saxo na néboa, Carmiña*.

Vídeo: *A lingua das bolboretas*.

-O conto na literatura galega.

3.- Novela: lectura e análise de:

1.-**A esmorga**, Blanco Amor. Vídeo da adaptación teatral.

2.-**O lapis do carpinteiro**, Manuel Rivas. Película.

4: **Teatro**

Os vellos non deben de namorarse, de Castelao

Lectura comentada e vídeo

Selección de textos de **Roberto Vidal Bodaño**

3.- A literatura popular: a visión da muller. Selección de textos.

Procedementos, instrumentos e criterios de avaliación: asistencia diaria a clase, participación en todos os traballos e comentarios que se fagan. O alumnado que cumpra o citado anteriormente aprobará e dependendo da calidade do traballado e do esforzo, a nota variará entre 5 e 10.